

Colegiul Național „Grigore Moisil”

Bd. Timișoara nr. 33, Sector 6, București

Tel: 021.413.26.96; Fax: 021.440.10.06

Website: <http://www.moisil.ro/>

Republica și Imperiul Roman

Prof. Doru-Nicolae Grădinaru

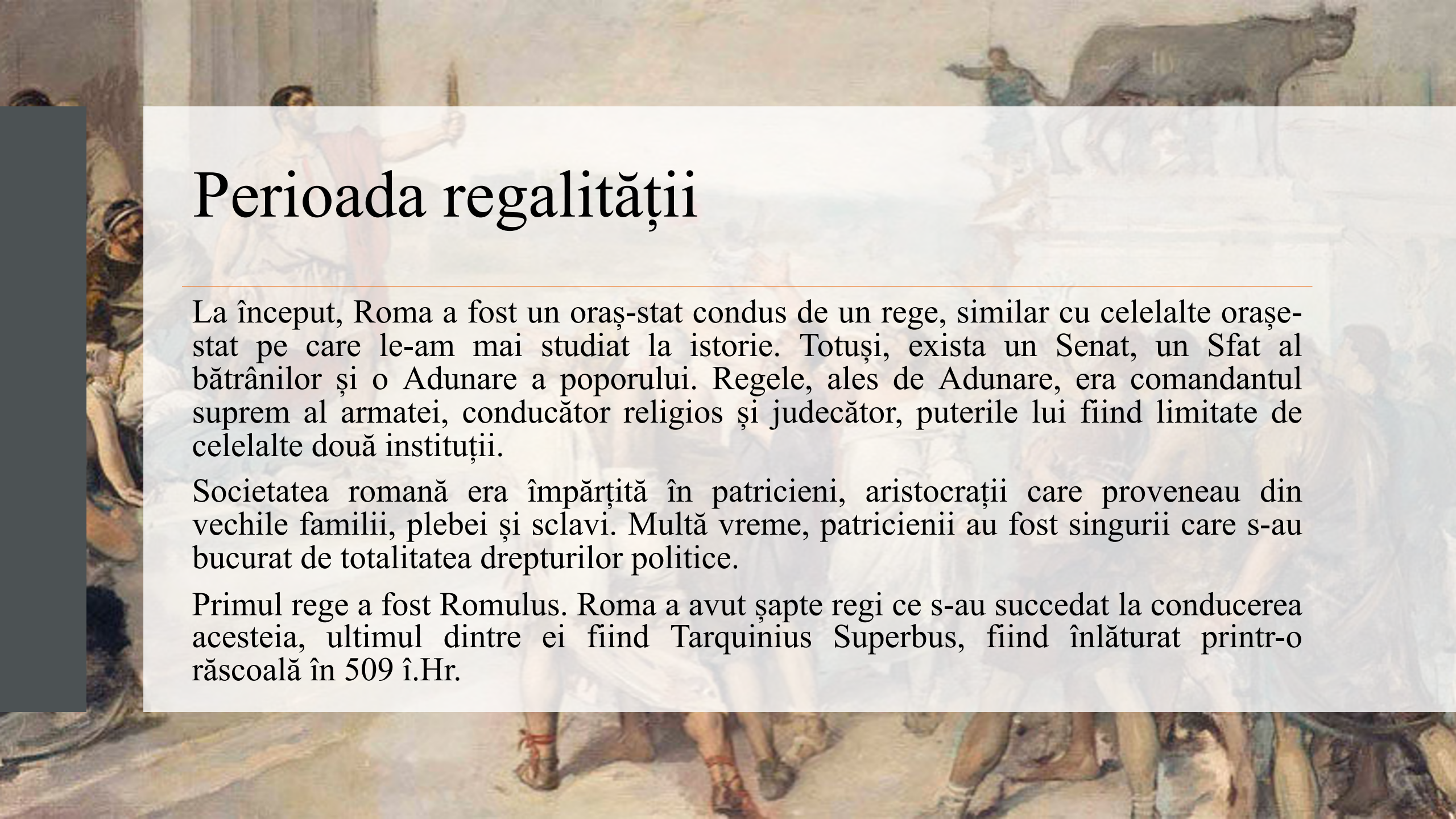
Colegiul Național „Grigore Moisil”

Legenda întemeierii Romei

Ca și la alte popoare, anii de început ai istoriei romane sunt învăluiți în legendă. Cel mai mare poet al romanilor, Vergiliu a transpus legenda în versuri și i-a dat numele de *Eneida*. Așa a ajuns ea până la noi. Se spune că Roma ar fi fost întemeiată în anul 753 î.Hr. Roma antică a cunoscut trei mari perioade: regalitatea, republica și imperiul.

Eneas, un supraviețuitor al Războiului Troian, după o lungă călătorie pe mare, a ajuns în Latium, unde rege era Latinus. Eneas a luat-o de soție pe fiica acestuia, Lavinia, și în onoarea ei a clădit orașul Lavinium. Ascaniu, fiul lui Eneas, a ridicat și el orașul Alba Longa, în care s-au născut cei doi gemeni, Romulus și Remus, dar au fost abandonați pe apele Tibrului, de către unchiul lor. Ulterior au fost găsiți și alăptați de o lupoaică, iar un păstor i-a întâlnit și i-a luat în grija lui. La maturitate au clădit o cetate pe malul Tibrului, pe șapte coline. Romulus a văzut pe cer mai mulți vulturi decât Remus și i-a dat cetății numele de Roma. În urma unei confruntări, Remus a fost ucis, iar Romulus a rămas singur rege. Împreună cu ceilalți locuitori ai Romei, în căutare de neveste, au furat fetele sabinilor. Așa explică legenda formarea cetății Roma și a poporului roman.

Perioada regalității

La început, Roma a fost un oraș-stat condus de un rege, similar cu celelalte oraș-stat pe care le-am mai studiat la istorie. Totuși, exista un Senat, un Sfat al bătrânilor și o Adunare a poporului. Regele, ales de Adunare, era comandantul suprem al armatei, conducător religios și judecător, puterile lui fiind limitate de celelalte două instituții.

Societatea romană era împărțită în patricieni, aristocrații care proveneau din vechile familii, plebei și sclavi. Multă vreme, patricienii au fost singurii care s-au bucurat de totalitatea drepturilor politice.

Primul rege a fost Romulus. Roma a avut șapte regi ce s-au succedat la conducerea acesteia, ultimul dintre ei fiind Tarquinius Superbus, fiind înlăturat printr-o răscoală în 509 î.Hr.

Perioada republicii

- În timpul republicii, consulii îndeplineau mandatul timp de un an. Ei au preluat toate atribuțiile regelui și erau ajutați în conducerea treburilor publice de către alți magistrați subordonați lor. În caz de primejdie se alegea un dictator cu un mandat limitat de șase luni. Celelalte instituții, Senatul și Adunarea poporului s-au menținut.
- Timp de două veacuri, plebeii au încercat să obțină drepturi egale cu ale patricienilor. Acest lucru în vor obține prin „Legea celor 12 table” care conferă drepturi egale tuturor cetățenilor.

Instituțiile republicii

- SENATUL avea atribuții în finanțe, administrație, religie, politică externă;
- ADUNĂRILE POPULARE: Comițiile curiate, Comițiile tribute și Comițiile centuriate;
- Pe timp de război se alegea un dictator pentru o perioadă de 6 luni;
- 2 consuli – prezidează Senatul, dirijează toate problemele Republicii, convoacă Adunările;
- 2 praetori – atribuții judiciare;
- 2 cenzeni – recensământul populației, desemnează senatorii;
- Cvestorii – administrează tezaurul public, impozitele;
- Edilii – politica urbană, jocurile publice;
- Tribuni ai plebei – 10.

Roma – mare putere
în Mediterană

- Romanii supun în scurt timp toate populațiile din peninsula italică.
- Cele mai grele războaie cu Cartagina, cunoscute sub numele de *războaiele punice*. În urma lor, Roma devine stăpână peste partea occidentală a Mediteranei.
- Ulterior, romanii au stăpânit tot bazinul Mării Mediterane pe care o numeau drept *Mare Nostrum*.

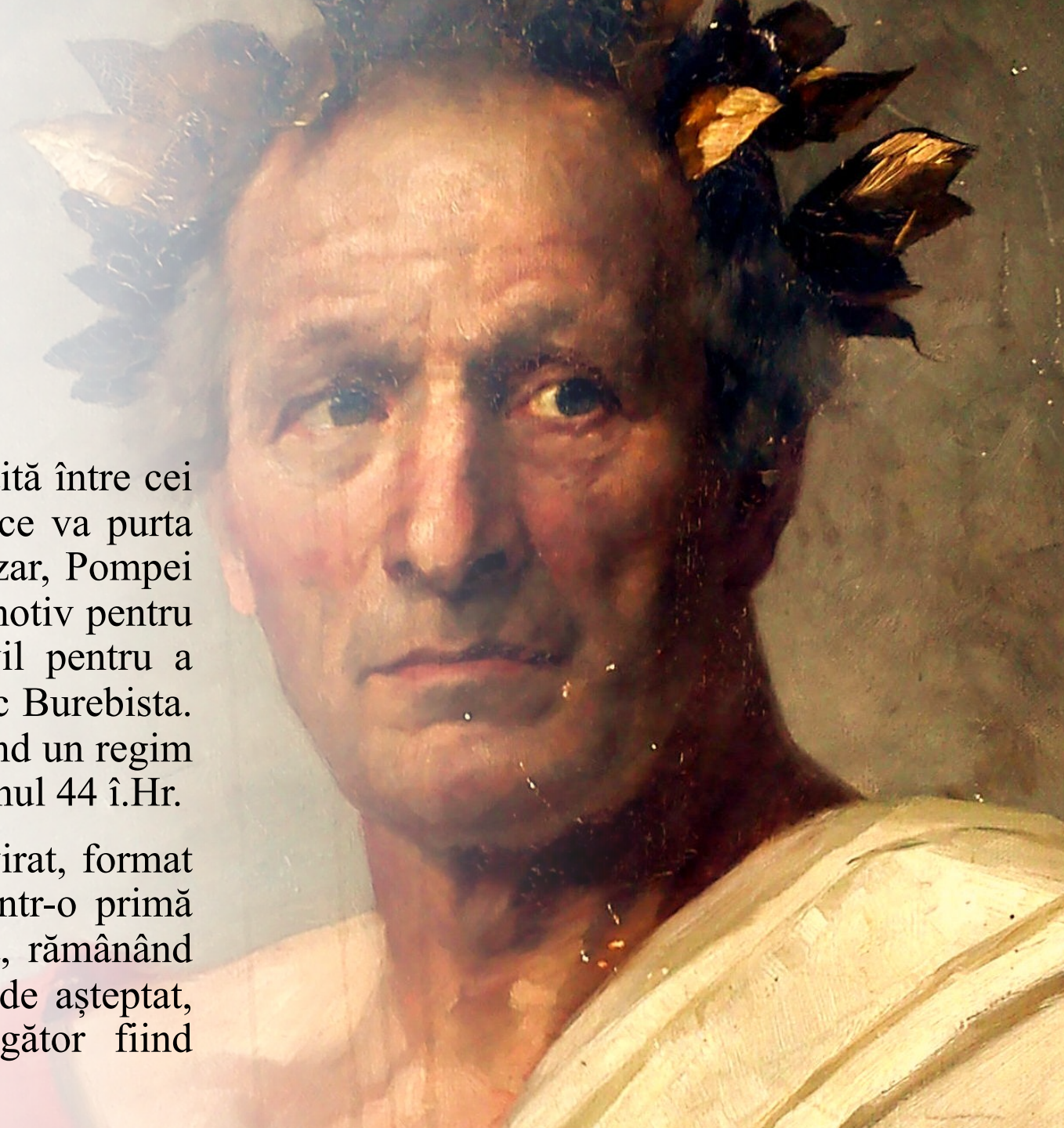
Crizele republicii

- Ca urmare a multitudinii războaielor, încep să apară diverse probleme în cadrul imperiului, precum sărăcia țărănimii.
- Tiberius și Caius Gracchus, tribuni ai plebei, propun diverse reforme. Tiberius propune o lege agrară prin care propune reîmpărțirea tuturor terenurilor (ager publicus), iar Caius Gracchus propune vânzarea de grâu la preț redus, acordă drept de judecată cavalerilor.
- Caius Marius va transforma vechile legiuni romane în armată permanentă.
- Reformele lor au fost un eșec și au dus la războaiele civile din Roma.

Crizele republicii: triumviratele

- În anul 60 î.Hr., conducerea Romei a fost împărțită între cei mai importanți trei oameni din stat, organizare ce va purta numele de triumvirat. Acești oameni au fost Cezar, Pompei și Crassus. Crassus moare în războiul cu parții, motiv pentru care Cezar și Pompei au pornit un război civil pentru a prelua puterea. Pompei a fost ajutat de regele dac Burebista. Războiul a fost câștigat de Cezar, acesta instaurând un regim dictatorial, însă a fost asasinat de republicani în anul 44 î.Hr.
- În anul 43 î.Hr. se formează un al doilea triumvirat, format din Lepidus, Marcus Antonius și Octavianus. Într-o primă fază, Lepidus se va retrage din acest triumvirat, rămânând doar Octavianus și Marcus Antonius. Cum era de așteptat, un război civil pornește între cei doi, câștigător fiind Octavianus.

Principatul

Octavianus, ajungând conducător al Romei, optează pentru păstrarea instituțiilor republicane, de teamă să nu aibă soarta lui Cezar. Inițial, el primește doar titlul de *Princeps*, adică primul cetățean al Romei.

Drept recunoștință, Senatul îi acordă și titlul de *Imperator*, primind comanda tuturor armatelor romane.

Ulterior, primește și titlul de *Pontifex Maximus*, adică mare preot.

Senatul îi mai oferă și titlul de *Augustus*, adică cel mărit.

De asemenea, el mai era și tribun, consul și *Pater Patriae*, adică părintele patriei.

Odată cu domnia lui Octavianus, începe perioada imperială a Romei.

Dominatul

- Cel mai important împărat al Imperiului Roman a fost Traian, în timpul acestuia imperiul atingând maximul de întindere teritorială și de dezvoltare. În timpul acestuia, este cucerită și provincia Dacia.
- Împăratul Dioclețian renunță la calitatea de princeps, preluând-o pe cea de *dominus*, stăpân absolut. Concentrează în mână sa toată puterea și introduce cultul împăratului, ce era adorat ca un zeu (*deus*). Introduce un sistem centralizat de guvernare, tetrarhia, ce va înlocui vechea federație de cetăți a Romei.
- În timpul lui Constantin cel Mare, creștinismul devine principala religie a imperiului.
- Imperiul Roman se va împărți în două imperii: Imperiul Roman de Răsărit, cu capitala la Constantinopol și Imperiul Roman de Apus, cu capitala la Roma. Roma va cădea în 476 d.Hr., fiind cucerită de popoarele germanice, iar Imperiul Roman de Răsărit va continua să existe până în 1453 când este cucerit de către Imperiul Otoman.

